

tepav

Mart 2021 Sayı |21

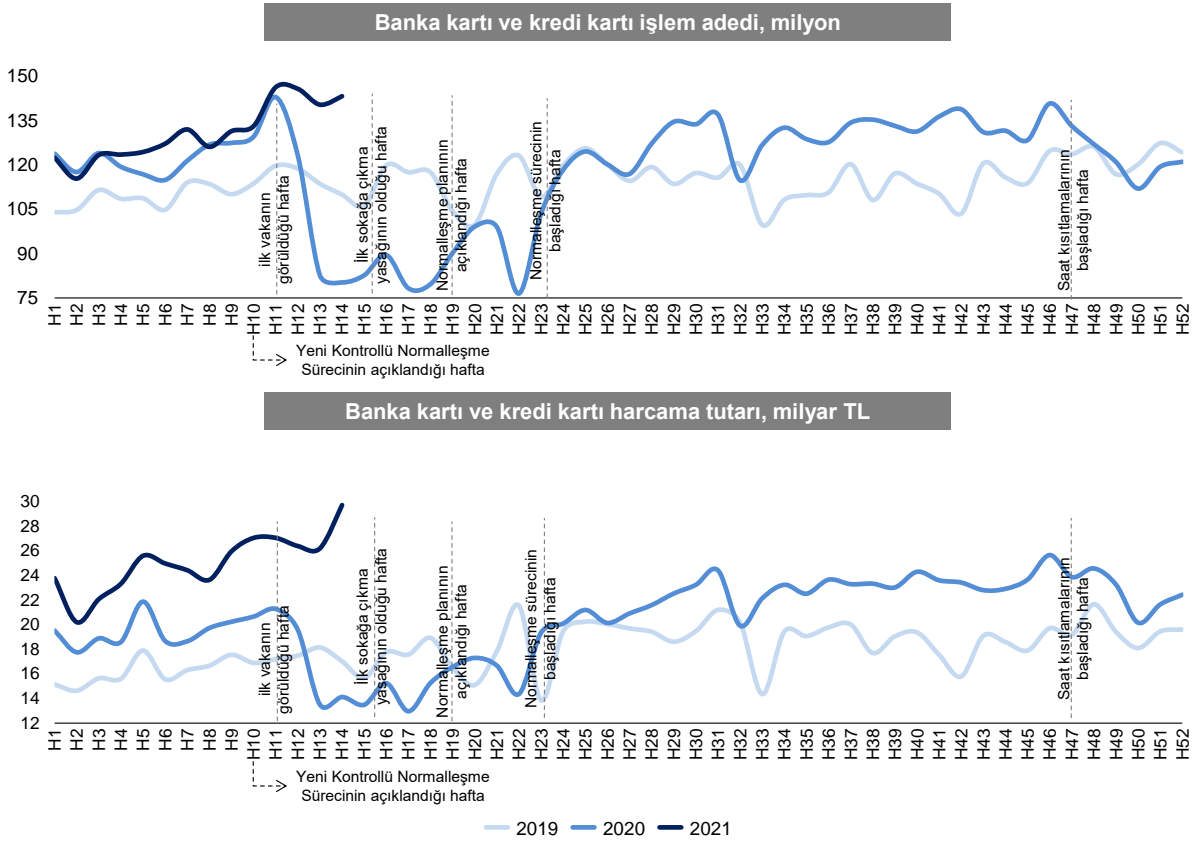
Kartlı Harcamalar Bülteni

Mart ayında kartlı harcamalar kademeli normalleşme adımları etkisiyle arttı.

Mart ayında kartlı harcamalar tutar ve işlem adedi olarak artmıştır.

COVID-19 salgınında birinci yılı tamamladığımız Mart ayında illerin Koronavirüs risk haritasına dayalı risk durumlarına göre farklılık gösteren ilk kademeli normalleşme adımlarının etkisiyle kartlı harcamalarda da artış yaşanmıştır; harcamalar hem tutar hem de işlem adedi olarak yüzde 21 oranında artmıştır. Haftalık hareketler incelendiğinde, söz konusu artışın daha çok ilk haftada yoğunlaştığı, izleyen haftalarda daha sınırlı olduğu görülmektedir. 5 Mart haftasında harcama tutarı yüzde 4 artarken, 12 Mart haftasında değişmemiştir. 19 ve 26 Mart haftalarında ise sırasıyla yüzde 2 ve yüzde 1 düşüş gözlenmiştir. İşlem adedi tarafında ise 12 Mart haftasında yüzde 10 artış görülürken, diğer haftalardaki değişimler sınırlı seviyelerdedir (Şekil 1).

Şekil 1 - Banka kartı ve kredi kartı işlem adedi ve harcama tutarı, 2019 – 2021*

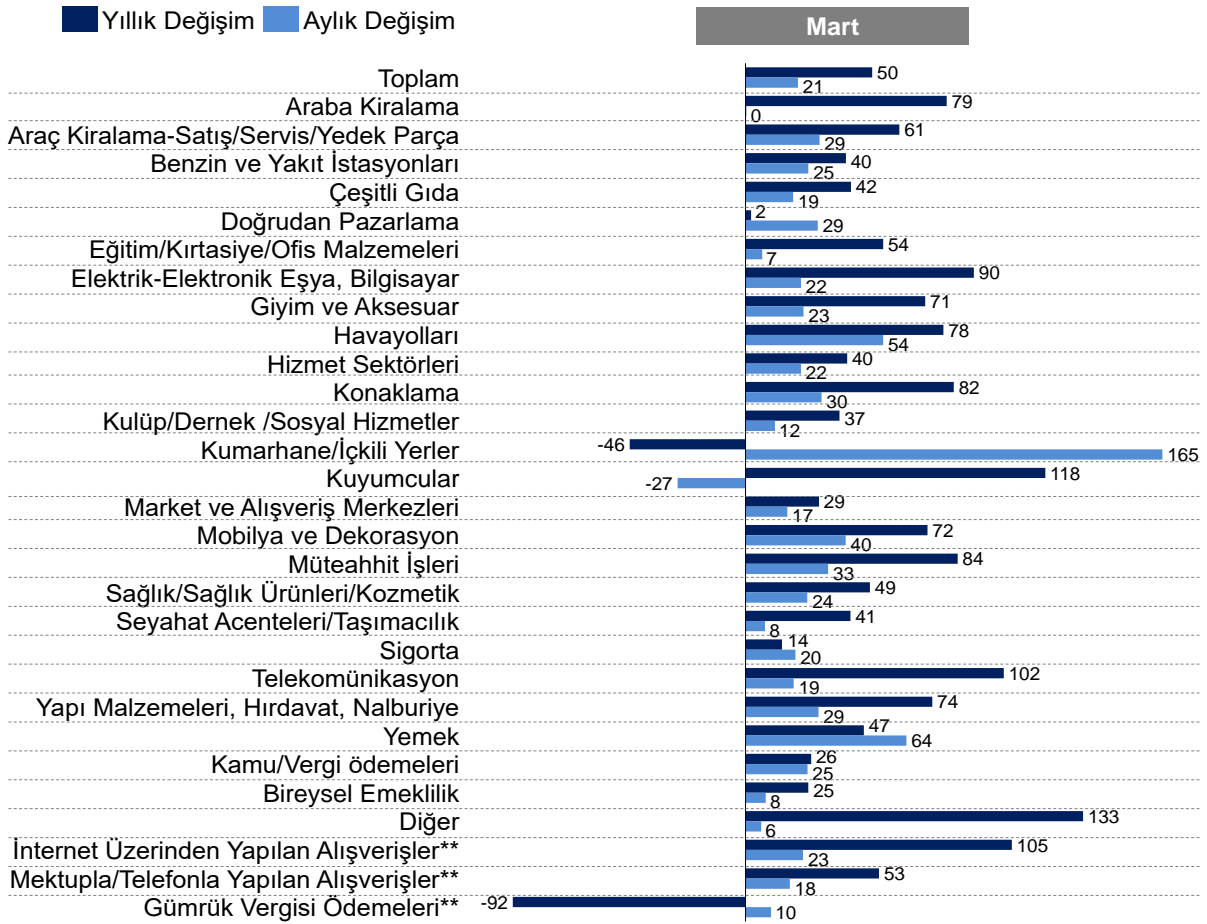
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

(*) 2019 yılı değerleri, 4 Ocak - 27 Aralık 2019; 2020 yılı değerleri, 3 Ocak – 25 Aralık 2020; 2021 değerleri; 1 Ocak – 2 Nisan 2021 tarihlerini kapsamaktadır.

Mart ayında harcama gruplarının neredeyse tamamı önceki aya göre yükselmiştir.

Mart ayı genelinde toplam harcama tutarlarının yüzde 21 düzeyinde arttığı; 26 harcama grubundan kuyumcular (yüzde -27) dışındaki tüm harcamalarda artış gerçekleştiği görülmüştür. Kumarhane/içkili yerler harcamaları en fazla artan (yüzde 165) harcama grubu olurken, yemek (yüzde 63), havayolları (yüzde 54), araba kiralama (yüzde 38) ve konaklama (yüzde 30) harcamaları da yüksek oranlı artışlar kaydetmiştir. Söz konusu gelişmede kademeli normalleşme sürecinin başlamasının önemli etken olduğu düşünülmektedir. Mobilya ve dekorasyon (yüzde 39) ile müteahhitlik işleri (yüzde 33) harcamaları da hızlı artan diğer kalemlerdir (Şekil 2).

Şekil 1 - Banka kartı ve kredi kartı ile yapılan harcama tutarının aylık ve yıllık değişimleri (Mart 2021), % *

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

(*) Sektör kategorilerine ilişkin ayrıntılı bilgiye ulaşmak için bakınız:

https://evds2.tcmb.gov.tr/help/videos/Metaveri_K_Kartlari_Harcama_Tutari.pdf

(**) İnternet üzerinden yapılan alışverişler, mektupla/telefonla yapılan alışverişler ve gümrük vergisi ödemeleri ayrı bir harcama kalemi olmayıp, alışveriş yöntemini ifade etmektedir.

Kartlı harcamalar Mart ayında yıllık bazda da artmıştır. Seyahat, konaklama ve yiyecek gibi hizmet sektörlerinde olumlu seyir yaşanmıştır.

Mart ayında toplam kartlı harcamalar geçen yıla göre yüzde 50 oranında artmıştır. Harcama gruplarına göre bakıldığında, kalemlerin kumarhane/içkili yerler (yüzde -46) hariç tamamında yıllık olarak artış gözlenmiştir. Artışların yoğunlaştığı kalemler; diğer (yüzde 133), kuyumcular (yüzde 118), telekomünikasyon (yüzde 102), elektrik-elektronik eşya, bilgisayar (yüzde 90), müteahhitlik işleri (yüzde 84), konaklama (yüzde 82), araba kiralama (yüzde 79) ve havayolları (yüzde 78) harcamalarını içermektedir (Şekil 2 ve Şekil 3).

Şekil 3 - Banka kartı ve kredi kartı ile yapılan harcama tutarlarının yıllık değişimi (Mart 2020 – Mart 2021), % *

	Mar.20	Nis.20	May.20	Haz.20	Tem.20	Ağu.20	Eyl.20	Eki.20	Kas.20	Ara.20	Oca.21	Şub.21	Mar.21
Toplam	3,9%	-17,7%	-11,7%	10,0%	16,1%	19,6%	22,6%	29,7%	24,4%	15,3%	19,0%	24,1%	50,0%
Araba Kiralama	-2,8%	-54,6%	-46,3%	-17,6%	0,2%	24,0%	35,7%	52,0%	34,2%	8,0%	17,0%	19,2%	79,4%
Araç Kiralama-Satış/Servis/Yedek Parça	11,1%	-14,8%	-2,3%	47,5%	41,7%	50,7%	51,9%	50,2%	42,8%	28,9%	35,1%	30,9%	60,7%
Benzin ve Yakıt İstasyonları	-12,1%	-44,9%	-40,6%	-20,4%	-1,3%	2,1%	8,1%	15,5%	13,1%	1,4%	5,3%	12,2%	39,6%
Çeşitli Gıda	24,5%	14,8%	13,6%	22,3%	26,0%	23,6%	31,5%	35,2%	32,0%	29,5%	37,2%	35,3%	41,6%
Doğrudan Pazarlama	25,7%	12,1%	24,8%	38,6%	16,8%	18,3%	19,5%	21,8%	28,2%	14,4%	2,6%	-2,1%	2,2%
Eğitim / Kırtasiye / Ofis Malzemeleri	-17,8%	-36,4%	-26,5%	10,0%	12,3%	-11,3%	1,2%	30,7%	1,5%	-12,2%	-3,9%	13,1%	54,3%
Elektrik-Elektronik Eşya, Bilgisayar	28,0%	48,2%	75,1%	100,7%	90,3%	105,1%	122,0%	119,0%	89,7%	93,0%	80,6%	66,8%	90,1%
Giyim ve Aksesuar	-22,9%	-65,2%	-43,6%	-9,6%	29,2%	0,4%	6,1%	24,0%	5,5%	-17,2%	-9,5%	-1,7%	70,9%
Havayolları	-47,4%	-95,3%	-88,7%	-64,7%	-44,3%	-29,0%	-33,5%	-33,1%	-39,3%	-41,1%	-46,8%	-47,9%	78,1%
Hizmet Sektörleri	10,4%	-8,5%	0,0%	20,7%	13,4%	24,6%	21,9%	22,4%	18,7%	9,0%	13,4%	11,1%	40,1%
Konaklama	-41,6%	-93,9%	-90,2%	-71,1%	-36,4%	-10,7%	-1,1%	0,4%	-20,6%	-41,2%	-30,9%	-20,2%	82,2%
Kulüp / Demek / Sosyal Hizmetler	4,5%	-16,3%	-4,8%	-18,2%	90,5%	-42,5%	8,7%	35,0%	19,8%	8,7%	1,8%	0,7%	37,1%
Kumarhane /İçkili Yerler	-28,7%	-91,5%	-86,8%	-59,5%	-31,2%	-17,8%	-15,9%	-22,4%	-65,3%	-90,7%	-89,2%	-87,7%	-45,7%
Kuyumcular	-5,8%	-70,4%	-46,7%	-21,6%	3,2%	8,1%	-1,8%	-20,3%	-26,3%	-26,1%	42,8%	80,2%	118,3%
Market ve Alışveriş Merkezleri	43,9%	44,2%	39,2%	36,1%	38,7%	41,5%	43,3%	61,9%	56,8%	57,4%	58,1%	49,5%	29,0%
Mobilya ve Dekorasyon	-6,0%	-29,4%	-0,7%	42,7%	41,1%	46,5%	40,7%	51,5%	44,6%	22,5%	22,7%	20,1%	71,8%
Müteahhit İşleri	11,1%	-6,3%	5,4%	60,6%	39,1%	72,8%	50,4%	56,4%	203,0%	46,1%	49,4%	53,1%	83,7%
Sağlık/Sağlık Ürünleri/Kozmetik	13,5%	-34,4%	-22,0%	25,6%	26,8%	41,4%	41,7%	37,3%	34,6%	18,2%	20,1%	19,9%	49,1%
Seyahat Acenteleri/Taşımacılık	-40,9%	-81,8%	-80,3%	-60,6%	-43,8%	-45,8%	-40,6%	-32,1%	-35,2%	-35,3%	-14,9%	-9,1%	41,4%
Sigorta	14,1%	-1,9%	-0,5%	42,4%	27,4%	27,5%	26,1%	29,4%	18,3%	14,2%	10,1%	4,4%	14,4%
Telekomünikasyon	-1,3%	-0,1%	6,7%	16,4%	46,3%	58,4%	62,2%	60,0%	51,3%	50,6%	60,1%	70,2%	101,9%
Yapı Malzemeleri, Hırdavat, Nalburiye	12,0%	-12,3%	1,6%	55,9%	36,5%	65,0%	54,5%	55,2%	52,6%	45,7%	68,4%	57,1%	73,7%
Yemek	-19,2%	-76,9%	-67,0%	-23,9%	7,2%	16,0%	22,2%	23,3%	-10,4%	-44,9%	-39,5%	-35,7%	46,7%
Kamu/Vergi ödemeleri	-27,7%	-47,6%	-47,5%	-46,1%	-41,8%	-39,3%	-57,4%	-56,8%	-50,5%	-40,1%	-42,7%	-5,0%	25,9%
Bireysel Emeklilik	7,6%	10,0%	0,8%	11,2%	10,1%	5,9%	17,3%	9,3%	14,0%	21,3%	24,0%	21,8%	24,8%
Diğer	21,4%	18,4%	27,8%	47,1%	68,3%	63,5%	40,9%	44,6%	73,4%	60,8%	166,6%	125,9%	133,2%
İnternet Üzerinden Yapılan Alışverişler**	10,0%	19,1%	25,6%	43,9%	34,2%	41,7%	50,9%	58,7%	57,7%	61,9%	50,2%	64,3%	105,1%
Mektupla/Telefonla Yapılan Alışverişler**	6,1%	-7,3%	-7,9%	14,0%	5,7%	12,1%	29,3%	44,0%	40,2%	33,6%	31,7%	30,9%	52,7%
Gümrük Vergisi Ödemeleri**	-32,1%	-71,4%	-68,8%	-97,7%	-96,9%	-96,1%	-96,6%	-93,7%	-97,2%	-96,3%	-95,5%	-93,1%	-91,8%

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

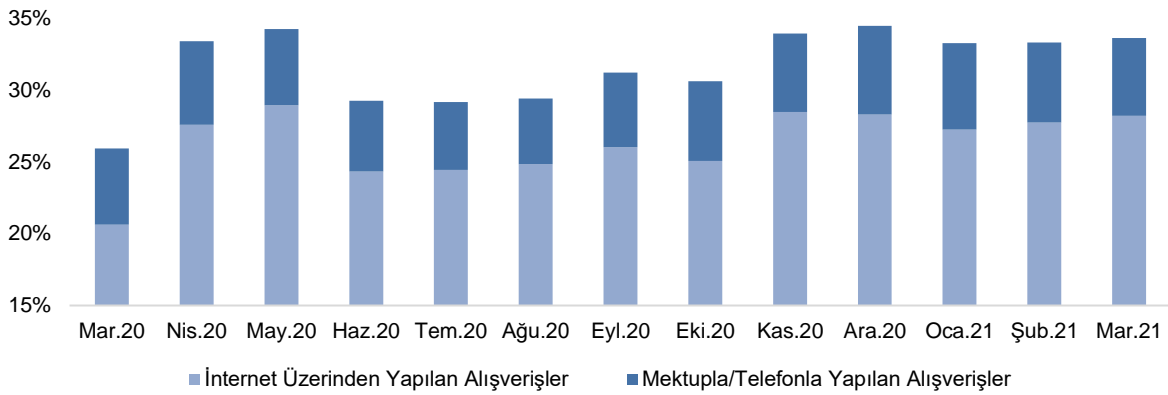
(*) Isı haritasında açık mavi ilgili sektörün aylar içindeki en yüksek değerlerini, koyu mavi ise en düşük değerlerini göstermektedir.

(**) İnternet üzerinden yapılan alışverişler, mektupla/telefonla yapılan alışverişler ve gümrük vergisi ödemeleri ayrı bir harcama kalemi olmayıp, alışveriş yöntemini ifade etmektedir.

Mart ayında internet üzerinden ve mektupla/telefonla yapılan alışverişlerin payı yüzde 34'tür.

Salgınla birlikte önem kazanan online alışverişler Mart ayında da yüksek oranda artmıştır; internet üzerinden yapılan alışverişlerin yıllık artışı yüzde 105'e, mektupla/telefonla yapılan işlemlerinki ise yüzde 53'e ulaşmıştır. Söz konusu oranlar gerçekleşen en yüksek aylık değişimleri oluşturmaktadır. Online harcamaların toplam harcamalar içindeki payı Mart 2020'de yüzde 26 iken, Mart 2021'de yüzde 34 seviyesine yükselmiştir (Şekil 3 ve Şekil 5).

Şekil 5 - Banka kartı ve kredi kartı ile internet üzerinden veya mektupla/telefonla yapılan harcamaların payı (Mart 2020 – Mart 2021), %

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları